

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.7.2010
COM(2010) 386 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Η αντιτρομοκρατική πολιτική της ΕΕ:
βασικά επιτεύγματα και μελλοντικές προκλήσεις**

SEC(2010) 911

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Η αντιτρομοκρατική πολιτική της ΕΕ: βασικά επιτεύγματα και μελλοντικές προκλήσεις

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μολονότι δεν υπήρξαν μαζικές τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά από τα γεγονότα στη Μαδρίτη και το Λονδίνο, εξακολουθούν να είναι σημαντικές και να εξελίσσονται διαρκώς οι απειλές για τρομοκρατικές επιθέσεις¹. Η απειλή αυτή δεν προέρχεται μόνο από την ισλαμική τρομοκρατία, αλλά και από αυτονομιστές και αναρχικούς τρομοκράτες. Τα χρησιμοποιούμενα από τρομοκράτες μέσα έχουν αλλάξει, όπως αποδεικνύεται από τις επιθέσεις στο Mumbai το 2008 και την απόπειρα σε πτήση από το Άμστερνταμ στο Ντιτρόιτ, τα Χριστούγεννα του 2009. Οι απειλές προέρχονται πλέον από οργανωμένους τρομοκράτες και από τους επονομαζόμενους «μοναχικούς λύκους» (lone wolves), που ενδέχεται να έχουν αναπτύξει τα ριζοσπαστικά πιστεύω τους υπό την επίδραση της προπαγάνδας εξτρεμιστών και έχουν ανακαλύψει στο Διαδίκτυο υλικά και μεθόδους για την κατασκευή βομβών. Λόγω των εξελίξεων αυτών, οι προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας θα πρέπει επίσης να εξελιχθούν.

Θα πρέπει πλέον να γίνει απολογισμός των βασικών νομοθετικών και πολιτικών επιτευγμάτων σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και να οριοθετηθούν ορισμένες μελλοντικές προκλήσεις στον εν λόγω τομέα. Η παρούσα ανακοίνωση παρέχει τα βασικά στοιχεία για την πολιτική αξιολόγηση της υφιστάμενης αντιτρομοκρατικής στρατηγικής της ΕΕ, σύμφωνα με το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και αποτελεί προπαρασκευαστικό στάδιο στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας. Δεν θίγεται το δικαίωμα των κρατών μελών να αποτελούν τους βασικούς συντελεστές στον εν λόγω ευαίσθητο τομέα πολιτικής.

Ο απολογισμός των παρελθόντων επιτευγμάτων και η προετοιμασία της αντιμετώπισης των μελλοντικών προκλήσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικά μετά από την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας, όπως και η έγκριση νέου πολυετούς προγράμματος εργασίας και σχεδίου δράσης στον τομέα της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας (το «πρόγραμμα της Στοκχόλμης»). Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως βάση και συμπληρώνει τα μέτρα και τις πρωτοβουλίες στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, όπως ορίζονται στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης² και στο σχετικό με την εφαρμογή του σχέδιο δράσης³ όπου περιγράφονται συνοπτικά οι μελλοντικές ενέργειες της ΕΕ.

Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ κατά το 2005⁴, η οποία εξακολουθεί να αποτελεί το βασικό πλαίσιο αναφοράς για την ανάληψη δράσης της Ένωσης στον εν λόγω τομέα,

---

¹ Για τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, βλ. την έκθεση 2010 της Europol με τίτλο «Τρομοκρατική δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση: κατάσταση και τάσεις» (TESAT), που διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.europol.europa.eu/publications>.

² ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1.

³ COM(2010) 171 τελικό της 20ής Απριλίου 2010.

⁴ Έγγρ. 14469/4/05 της 30ής Νοεμβρίου 2005.

βασίζεται σε τέσσερις άξονες: την πρόληψη, την προστασία, την καταδίωξη και την αντίδραση. Η παρούσα ανακοίνωση ακολουθεί τη διάρθρωση αυτή. Σε καθέναν από τους τέσσερις άξονες προβάλλονται ορισμένα βασικά επιτεύγματα και εντοπίζονται οι μελλοντικές προκλήσεις. Η ανακοίνωση συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο περιλαμβάνει πίνακα που παρέχει πληρέστερη επισκόπηση των βασικών δράσεων που έχουν αναληφθεί από την ΕΕ στο πλαίσιο των εν λόγω τεσσάρων αξόνων⁵.

Η αξιολόγηση των ειδικών μέσων για τη συλλογή και διαχείριση δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν δεδομένα που περιέχονται στους φακέλους των επιβατών και τη διατήρηση δεδομένων τηλεπικοινωνιών) θα αποτελέσει αντικείμενο χωριστών ανακοινώσεων. Επίσης, στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζονται πρωτίστως οι απειλές τρομοκρατικών επιθέσεων για την εσωτερική ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνεργασία με εξωτερικούς εταίρους καλύπτεται μόνον εφόσον επηρεάζει άμεσα την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ και το σχέδιο δράσης για την υλοποίησή της υιοθετούν μια σφαιρική προσέγγιση στο πλαίσιο του καθορισμού των ενεργειών και των μέσων που ενδέχεται να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁶. Στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης, δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί το σύνολο της επιτευχθείσας προόδου κατά τα τελευταία πέντε έτη στους εν λόγω γενικούς τομείς και, επομένως, η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται στα βασικά στρατηγικά στοιχεία σε καθέναν από τους τέσσερις άξονες της αντιτρομοκρατικής στρατηγικής, δηλαδή την πρόληψη, την προστασία, την καταδίωξη και την αντίδραση.

2.1. Πρόληψη

Η βασική πρόκληση στον τομέα αυτό είναι η αποφυγή ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης που συνεπάγονται προθυμία για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων. Η πρόληψη όμως περιλαμβάνει και την εξέταση του τρόπου με τον οποίο οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για σκοπούς επικοινωνίας, χρηματοδότησης, κατάρτισης, στρατολόγησης και προπαγάνδας. Στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης⁷ τονίζεται ότι ο εν λόγω τομέας δράσης θα πρέπει ειδικά να ενισχυθεί κατά τα προσεχή πέντε έτη, γεγονός που προϋποθέτει επίσης περισσότερη και καλύτερα προσαρμοσμένη έρευνα στον τομέα της ασφάλειας, περιλαμβάνοντας τη λήψη επιχειρησιακών και τεχνικών μέτρων, καθώς και μελέτες πολιτικού χαρακτήρα και κοινωνικές πτυχές.

2.1.1. Βασικά επιτεύγματα

Το βασικό νομικό μέσο της ΕΕ για την αντιμετώπιση των τρομοκρατικών εγκλημάτων είναι η απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (2002/475/ΔΕΥ)⁸, στην οποία καθορίζονται οι πράξεις που πρέπει να θεωρούνται από τα κράτη μέλη τρομοκρατικά

⁵ SEC(2010) .....

⁶ Η τελευταία πλήρης επισκόπηση όλων των προς λήψη μέτρων πραγματοποιήθηκε το 2007 (έγγρ. 7233/1/07) και ανέφερε 140 διαφορετικά σημεία δράσης, ενώ η πλέον πρόσφατη επισκόπηση των εκκρεμούντων σημείων δράσης (έγγρ. 15358/09 που εκπονήθηκε το Νοέμβριο του 2009) εξακολουθεί να περιλαμβάνει 50 σημεία δράσης.

⁷ ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 24.

⁸ ΕΕ L 164 της 22.6.2002, σ. 3.

αδικήματα. Με πρωτοβουλία της Επιτροπής, το νομικό αυτό μέσο τροποποιήθηκε προκειμένου να καλύπτει ειδικότερα τις πτυχές τις σχετικές με την πρόληψη⁹. Η τροποποιηθείσα απόφαση-πλαίσιο παρέχει πλέον το νομικό πλαίσιο για την προσέγγιση των εθνικών διατάξεων σχετικά με:

- τη δημόσια πρόκληση για τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος·
- τη στρατολόγηση τρομοκρατών· και
- την εκπαίδευση τρομοκρατών.

Τούτο σημαίνει ότι, από τη στιγμή που θα μεταφερθεί η απόφαση-πλαίσιο στο δίκαιο όλων των κρατών μελών, θα είναι δυνατή η δίωξη και τιμωρία εκείνων που επιχειρούν να αναμείξουν άλλους σε τρομοκρατικές δραστηριότητες, ενθαρρύνοντάς τους να διαπράξουν τρομοκρατικές πράξεις, προσπαθώντας να τους στρατολογήσουν στα τρομοκρατικά τους δίκτυα, ή παρέχοντάς τους τις πληροφορίες που απαιτούνται για να πραγματοποιήσουν επιθέσεις, όπως είναι οι μέθοδοι κατασκευής βομβών. Με την έγκριση της εν λόγω τροποποίησης, οι μορφές αυτές εγκληματικής συμπεριφοράς θα καταστούν κολάσιμες σε ολόκληρη την ΕΕ, ακόμα και όταν διαπράττονται μέσω του Διαδικτύου. Πρόκειται για σημαντικό βήμα με το οποίο ευθυγραμμίζεται η νομοθεσία της ΕΕ με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του Μαΐου 2005 για την πρόληψη της τρομοκρατίας, στην οποία βασίζονται οι νέες διατάξεις.

Η Επιτροπή επιδιώκει επίσης να προωθήσει μια προσέγγιση εταιρικής σχέσης μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την καταπολέμηση της χρήσης του Διαδικτύου για τρομοκρατικούς σκοπούς¹⁰. Έχει ξεκινήσει διάλογο μεταξύ των αρχών καταστολής και των παρόχων υπηρεσιών προκειμένου να περιοριστεί στο Διαδίκτυο η διάδοση παράνομου περιεχομένου σχετικού με την τρομοκρατία. Επί του παρόντος, καταρτίζεται ένα πρότυπο ευρωπαϊκής συμφωνίας για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα επί του εν λόγω ζητήματος.

Η ριζοσπαστικότητα δεν εμφανίζεται μόνο στο Διαδίκτυο αλλά και στο πλαίσιο της άμεσης στρατολόγησης. Στην έκθεση 2010 της Europol με τίτλο «Τρομοκρατική δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση: κατάσταση και τάσεις» επισημαίνεται ότι πολλές τρομοκρατικές και εξτρεμιστικές οργανώσεις ενισχύονται από δραστήριες ενώσεις νέων οι οποίες προβληματίζουν ιδιαίτερα ορισμένα κράτη μέλη δεδομένου ότι αποτελούν δυνητικούς φορείς ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης. Τούτο επιβεβαιώνει το γεγονός ότι οι εξτρεμιστικές ιδεολογίες εξακολουθούν να ασκούν κάποια γοητεία σε επιδεκτικά πρόσωπα. Στην έκθεση TE-SAT επιβεβαιώνεται επίσης το γεγονός ότι ένας καθόλου ασήμαντος αριθμός προσώπων με ριζοσπαστικές απόψεις μετακινούνται από την ΕΕ σε περιοχές

⁹ Απόφαση-πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ που εκδόθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2008. ΕΕ L 330 της 09.12.2008, σ. 21.

¹⁰ Για να ενισχυθούν οι αρχές καταστολής στον τομέα αυτό, η Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση δύο μελετών που θα συμβάλουν στη χάραξη πολιτικής και θα αποτελέσουν τη βάση για την έγκριση πρακτικών μέτρων ώστε να καταπολεμηθεί η χρήση του Διαδικτύου για τρομοκρατικούς σκοπούς

- η μία αφορά μέτρα μη νομοθετικού χαρακτήρα για την πρόληψη της διάδοσης ριζοσπαστικού και βίαιου περιεχομένου στο Διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ και των αρχών επιβολής του νόμου·
- η άλλη αφορά τις μεθόδους και τα τεχνολογικά μέσα που είναι προσαρμοσμένα για την ανίχνευση βίαιου ριζοσπαστικού περιεχομένου στο Διαδίκτυο.

Τα αποτελέσματα των εν λόγω μελετών αναμένονται κατά το 2011.

συγκρούσεων ή εκπαιδεύονται σε στρατόπεδα τρομοκρατών και στη συνέχεια επιστρέφουν στην Ευρώπη. Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τη ριζοσπαστικοποίηση ορισμένων νέων που ενθαρρύνονται να διαπράξουν τρομοκρατικά εγκλήματα εξακολουθούν να είναι σημαντικοί.

Κατά τα τελευταία έτη, η Ευρωπαϊκή Ένωση χάραξε πολλές σημαντικές πολιτικές για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης. Επί του παρόντος, καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες για την υλοποίηση και τη στήριξη των εν λόγω πολιτικών. Ορόσημο υπήρξε η χάραξη ειδικής στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης¹¹. Η στρατηγική αυτή έχει τρεις κύριους στόχους: να εμποδίσει τις δραστηριότητες των δικτύων και προσώπων που στρατολογούν τρομοκράτες· να διασφαλίσει ότι η γνώμη της πλειοψηφίας θα υπερισχύει εκείνης των εξτρεμιστών και να προωθήσει τη δημοκρατία, την ασφάλεια, τη δικαιοσύνη και την παροχή ευκαιριών σε όλους. Τον Ιούνιο του 2009, θεσπίστηκαν στο πλαίσιο ενός σχεδίου δράσης και ενός σχεδίου υλοποίησης, λεπτομερή μέτρα που θα συμβάλουν στην επίτευξη των εν λόγω στόχων. Επιπλέον, εγκρίθηκε μια επικοινωνιακή στρατηγική με τα ΜΜΕ.

Σε συνέχεια μιας πρωτοβουλίας που αναλήφθηκε από τον συντονιστή της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας¹², ορισμένα κράτη μέλη που συμφώνησαν να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στο πλαίσιο της δημιουργίας συγκεκριμένων αξόνων δράσης, ξεκίνησαν πολλά σημαντικά προγράμματα για την υλοποίηση της στρατηγικής αυτής και του εν λόγω σχεδίου δράσης. Πρόκειται για τη στρατηγική για τα μέσα ενημέρωσης και την επικοινωνία (Ηνωμένο Βασίλειο), την κατάρτιση ιμάμηδων (Ισπανία), την τοπική αστυνόμευση (Βέλγιο), τη συνεργασία με τοπικές αρχές (Κάτω Χώρες), την αναχαίτιση της ριζοσπαστικοποίησης (Δανία) την τρομοκρατία και το Διαδίκτυο (Γερμανία). Για πολλά από τα εν λόγω προγράμματα παρέχεται οικονομική στήριξη από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή έχει συμβάλει στη χάραξη πολιτικής στον τομέα αυτό μέσω της ανακοίνωσης που εξέδωσε το 2005 για την αντιμετώπιση του ζητήματος της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης¹³. Επιπλέον, με τη στήριξη της Επιτροπής εκπονήθηκαν πολλές μελέτες, καθώς και επισκόπηση της διαθέσιμης ακαδημαϊκής έρευνας.

Επίσης, για την ενθάρρυνση του διαλόγου μεταξύ πανεπιστημιακών και πολιτικών ιθυνόντων στον τομέα αυτό, η Επιτροπή δημιούργησε το 2008 ένα ευρωπαϊκό δίκτυο εμπειρογνομόνων σε ζητήματα ριζοσπαστικοποίησης (ENER), το οποίο πραγματοποίησε την πρώτη του συνεδρίαση στις Βρυξέλλες, στις 27 Φεβρουαρίου 2009. Κατά το 2009 και το 2010 διοργανώθηκαν σεμινάρια με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων των κοινωνικών επιστημών, άλλων πανεπιστημιακών και διακεκριμένων επαγγελματιών με σκοπό την ανάπτυξη και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Τα θέματα που καλύφθηκαν περιλάμβαναν τομείς με έντονη ανάπτυξη όπως τις εστίες στρατολόγησης, τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών

---

¹¹ Η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών αναθεωρήθηκε το Νοέμβριο του 2008 (CS / 2008 / 15175).

¹² Η δημιουργία της θέσης του συντονιστή καταπολέμησης της τρομοκρατίας (ΣΚΤ) συμφωνήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στη συνεδρίασή του που πραγματοποιήθηκε στις 25 Μαρτίου 2004 σε μια δήλωση σχετικά με την τρομοκρατία, η οποία εκδόθηκε μετά από τις βομβιστικές επιθέσεις στη Μαδρίτη. Ο ΣΚΤ ασκεί τα καθήκοντά του στο πλαίσιο της Γραμματείας του Συμβουλίου, συντονίζει τις εργασίες του Συμβουλίου όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις αρμοδιότητες της Επιτροπής, φροντίζει να έχει μια γενική εικόνα όλων των μέσων που έχει η Ένωση στη διάθεσή της, έτσι ώστε να υποβάλλει τακτικά έκθεση στο Συμβούλιο και να διασφαλίζει την αποτελεσματική παρακολούθηση των αποφάσεων του Συμβουλίου.

¹³ COM(2005) 313 της 21ης Σεπτεμβρίου 2005.

στην αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού και την παροχή δυνατοτήτων στις τοπικές κοινότητες να αντισταθούν στη ριζοσπαστικοποίηση. Τα σεμινάρια αποσκοπούν επίσης στην ενίσχυση της υλοποίησης των σχεδίων που προτείνονται από το συντονιστή της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι οι πρωτοβουλίες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων μπορούν επίσης να συμβάλουν στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών.

2.1.2. *Νέες προκλήσεις*

Θα απαιτηθεί ο ακριβέστερος εντοπισμός των πλέον αποτελεσματικών τρόπων καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης. Θα πρέπει να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα των πολιτικών που έχουν χαράξει τα κράτη μέλη, και να αναπτυχθούν αξιόπιστοι δείκτες προκειμένου να προκύψουν στοιχεία που θα επιτρέψουν την εν λόγω εκτίμηση της αποτελεσματικότητας.

→ Η Επιτροπή προτίθεται να ξεκινήσει το 2011 τη σύνταξη ανακοίνωσης με αντικείμενο την κτηθείσα πείρα στον τομέα της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης που συνδέεται με την τρομοκρατία στα κράτη μέλη. Τούτο θα αποτελέσει τη βάση για την επανεξέταση και επικαιροποίηση της υφιστάμενης στρατηγικής και του σχεδίου δράσης της ΕΕ.

Μια άλλη πρόκληση θα είναι να εξευρεθούν και να εφαρμοστούν οι αποτελεσματικότερες μέθοδοι για την αντιμετώπιση της χρήσης του Διαδικτύου για τρομοκρατικούς σκοπούς.

Θα απαιτηθεί επίσης η λήψη περαιτέρω μέτρων για τη στήριξη των προσπαθειών των αρχών καταστολής στα κράτη μέλη προκειμένου να αντιμετωπίσουν το παράνομο περιεχόμενο στο Διαδίκτυο στο εν λόγω πλαίσιο, ενώ θα πρέπει να ενισχυθούν και οι εταιρικές σχέσεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

2.2. Προστασία

Η προστασία των προσώπων και των υποδομών αποτελεί το δεύτερο στόχο της στρατηγικής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η συνιστώσα αυτή της στρατηγικής είναι σαφώς ευρύτερη και καλύπτει ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν την αξιολόγηση των κινδύνων σε επίπεδο ΕΕ, την ασφάλεια της αλυσίδας εφοδιασμού, την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας, την ασφάλεια των μεταφορών και τον έλεγχο στα σύνορα, καθώς και την ασφάλεια στον τομέα της έρευνας.

2.2.1. Βασικά επιτεύγματα

Κατά τα τελευταία πέντε έτη έγιναν σημαντικά βήματα για την ενίσχυση της ασφάλειας των συνόρων. Χρησιμοποιούνται νέες τεχνολογίες για την ανάπτυξη σύγχρονου και ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των συνόρων. Τα βιομετρικά διαβατήρια καθιερώθηκαν το 2006. Η δεύτερη γενεά του Συστήματος Πληροφόρησης Σένγκεν και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις βρίσκεται υπό επεξεργασία και το νομικό τους πλαίσιο έχει προσδιοριστεί.

Στον τομέα της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, η απόφαση-πλαίσιο για τις επιθέσεις στα συστήματα πληροφόρησης¹⁴ εγκρίθηκε το 2005, ενώ το 2009 εκδόθηκε ανακοίνωση¹⁵ για τη θέσπιση σχεδίου δράσης ειδικά για την αντιμετώπιση των απειλών για τις υποδομές πληροφοριών ζωτικής σημασίας.

Για την ασφάλεια των μεταφορών έχει θεσπιστεί και αναπτυχθεί κατά τα πρόσφατα έτη σημαντικό νομοθετικό πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά την πολιτική αεροπορία και τις θαλάσσιες μεταφορές. Στον τομέα της πολιτικής αεροπορίας, το κοινό αυτό πλαίσιο έχει βελτιώσει σημαντικά το επίπεδο ασφάλειας στην ΕΕ, καθώς και πέραν της Ένωσης. Μετά την απόπειρα χρησιμοποίησης υγρών εκρηκτικών σε πτήσεις των ΕΕ-ΗΠΑ κατά το 2006, θεσπίστηκαν νομοθετικές πράξεις για την αντιμετώπιση της εν λόγω απειλής. Η Επιτροπή μόλις πρόσφατα εξέδωσε χωριστή ανακοίνωση σχετικά με τη χρήση σαρωτών ασφαλείας στα αεροδρόμια της ΕΕ¹⁶. Η ΕΕ συνεργάζεται επίσης με διεθνείς εταίρους για την αντιμετώπιση της εισαγωγής νέων τεχνολογιών προκειμένου να αντεπεξέλθει στις αυξανόμενες απειλές. Στον τομέα της ασφάλειας των θαλάσσιων μεταφορών, η ΕΕ ενσωμάτωσε το διεθνή ναυτιλιακό κώδικα για την ασφάλεια των πλοίων και των λιμενικών εγκαταστάσεων στη νομοθεσία της ΕΕ, ενώ η Επιτροπή διαδραματίζει ενεργό ρόλο στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού. Σε ό,τι αφορά τόσο την αεροπορία όσο και τις θαλάσσιες μεταφορές, η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τις αρχές των κρατών μελών στο πλαίσιο της λειτουργίας ενός συστήματος εποπτείας των αεροδρομίων και των λιμενικών εγκαταστάσεων.

Η Επιτροπή έχει επίσης αναπτύξει ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη βελτίωση της ασφάλειας των εκρηκτικών, το οποίο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2008¹⁷. Η υλοποίηση των 50 συγκεκριμένων ενεργειών για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου τρομοκρατικών επιθέσεων με εκρηκτικά πραγματοποιείται επί του παρόντος με τη συμμετοχή της Europol και αρχών από τα κράτη μέλη.

Τα μέτρα για τα εκρηκτικά περιλαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπιση της εύκολης διαθεσιμότητας ορισμένων χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται από τρομοκράτες για την κατασκευή αυτοσχέδιων εκρηκτικών. Βασιζόμενη στις ευρείες διαβουλεύσεις με τις αρχές των κρατών μελών και τη βιομηχανία χημικών, η Επιτροπή συντάσσει επί του παρόντος προτάσεις για τη λήψη νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων που θα βελτιώσουν τον έλεγχο της πρόσβασης στις εν λόγω πρόδρομες ουσίες σε κοινοτική κλίμακα. Οι προτάσεις αυτές αναμένεται να εγκριθούν το Φθινόπωρο του 2010.

Για να ενισχυθεί η χάραξη πολιτικών στον τομέα της ασφάλειας και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, θεσπίστηκε συνολικό πρόγραμμα έρευνας στον τομέα της ασφάλειας το οποίο

¹⁴ EE L 69 της 16.3.2005.

¹⁵ COM(2009) 149 τελικό της 30ής Μαρτίου 2009.

¹⁶ COM(2010) 311 τελικό της 15ης Ιουνίου 2010.

¹⁷ Έγγρ. 8109/08.

αποτελέσει τμήμα του 7ου προγράμματος-πλαίσιου για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, ενώ για την περίοδο 2007-2013 έχει διατεθεί ποσό ύψους 1,4 δισεκατ. €. Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Έρευνας και Καινοτομίας στον Τομέα της Ασφάλειας (ESRIF), το οποίο υπέβαλε την τελική του έκθεση πέρυσι¹⁸, παρέχει τις πλέον πρόσφατες απόψεις στον τομέα αυτό.

Το 2006, η Επιτροπή θέσπισε ένα γενικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας (EPCIP). Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού, εκδόθηκε περί τα τέλη του 2008 η οδηγία για τις ευρωπαϊκές υποδομές ζωτικής σημασίας (ECI), που επικεντρώνεται στη διαδικασία απογραφής και ορισμού των ECI και περιλαμβάνει τον ορισμό της υποδομής ζωτικής σημασίας. Η οδηγία αυτή δεν είναι παρά το πρώτο βήμα για την ευρωπαϊκή μέθοδο αντιμετώπισης των κινδύνων για την ευρωπαϊκή υποδομή ζωτικής σημασίας. Σε πρώτη φάση, η οδηγία εφαρμόζεται στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών. Μεταξύ των προσπαθειών για τις υποδομές ζωτικής σημασίας περιλαμβάνονται εκείνες που συμβάλλουν στη δημιουργία δικτύου προειδοποίησης σχετικά με τις υποδομές ζωτικής σημασίας (CIWIN), καθώς και δικτύου αναφοράς της ΕΕ για εργαστήρια ελέγχου του εξοπλισμού ασφαλείας, που αναμένεται να συμβάλλουν στην τυποποίηση και πιστοποίηση των λύσεων στον τομέα της ασφάλειας.

Στον τομέα της ασφάλειας της αλυσίδας εφοδιασμού, η ΕΕ δεσμεύτηκε να εφαρμόσει το πλαίσιο προτύπων SAFE του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων (ΠΟΤ) για την ασφάλεια και τη διευκόλυνση του παγκόσμιου εμπορίου, όπως έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο του ΠΟΤ τον Ιούνιο του 2005. Η Επιτροπή επέφερε σχετικά με την ασφάλεια τροποποιήσεις στον υφιστάμενο κοινοτικό τελωνειακό κώδικα καθώς και στις διατάξεις εφαρμογής του (κανονισμοί 648/2005¹⁹ και 1875/2006²⁰) για τη βελτίωση της ασφάλειας της αλυσίδας εφοδιασμού κατά την είσοδο και την έξοδο από την Ένωση. Τα μέτρα περιλαμβάνουν τη θέσπιση απαιτήσεων σχετικά με τις πληροφορίες για την κίνηση των φορτίων, καθώς και ένα κοινοτικό πλαίσιο διαχείρισης των κινδύνων. Επιπλέον, δρομολογήθηκε το πρόγραμμα εγκεκριμένου οικονομικού φορέα, στο πλαίσιο του οποίου οι οικονομικοί φορείς παρέχουν, σε εθελοντική βάση, βελτίωση της ασφάλειας των αλυσίδων εφοδιασμού με αντάλλαγμα τη λήψη μέτρων για τη διευκόλυνση του εμπορίου.

2.2.2. *Νέες προκλήσεις*

Πολλές πτυχές του τομέα αυτού απαιτούν την καταβολή συμπληρωματικών προσπαθειών. Η οδηγία για τις υποδομές ζωτικής σημασίας θα επανεξεταστεί μετά από τρία έτη, έτσι ώστε να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της και η ανάγκη να συμπεριληφθούν άλλοι τομείς όπως, για παράδειγμα, ο τομέας της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Το σχέδιο δράσης σχετικά με την ασφάλεια των εκρηκτικών πρέπει να επανεξεταστεί και η αποτελεσματικότητά του επίσης να αξιολογηθεί.

→ Θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών, ιδίως με τη χρήση νέων τεχνολογιών που θα μπορούν να παρακωλύσουν τις προσπάθειες των τρομοκρατών να αποφύγουν τον εντοπισμό τους (π.χ. χρησιμοποιώντας υγρά εκρηκτικά ή μη μεταλλικά υλικά). Σεβόμενοι παράλληλα τα θεμελιώδη δικαιώματα, θα πρέπει να διασφαλίζουμε την ασφάλεια των επιβατών. Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων είναι ιδιαίτερα σημαντική στον τομέα της ασφάλειας των μεταφορών.

¹⁸ Διατίθεται στο δικτυακό τόπο: <http://www.esrif.eu>.

¹⁹ ΕΕ L 117 της 4.5.2005, σ. 13.

²⁰ ΕΕ L 360 της 19.12.2006, σ. 64.

Το ζήτημα της τυποποίησης και της πιστοποίησης των λύσεων σε ζητήματα ασφάλειας (π.χ. τεχνολογία ιχνηλάτησης) θα πρέπει να προωθηθεί, στο πλαίσιο των προσπαθειών για τη χάραξη ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της βιομηχανικής ασφάλειας. Θα πρέπει επίσης να θεσπιστεί μια διαδικασία ελέγχου και δοκιμής λύσεων σε θέματα ασφάλειας σε κοινοτική κλίμακα, και να καθιερωθεί ένα σύστημα αμοιβαίας αναγνώρισης των αποτελεσμάτων πιστοποίησης.

→ Μία από τις βασικές προκλήσεις είναι η διασφάλιση της ενίσχυσης και της διατήρησης των σχέσεων μεταξύ των χρηστών του δημόσιου τομέα – συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών καταστολής – της ερευνητικής κοινότητας, καθώς και των παρόχων τεχνολογίας και της βιομηχανίας, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική πολιτική έρευνας σε ζητήματα ασφάλειας και, κατά τον τρόπο αυτό, να συμβάλει στην παροχή ασφάλειας υψηλού επιπέδου.

2.3. ΚΑΤΑΛΙΩΞΗ

Ο τομέας αυτός της στρατηγικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας καλύπτει θέματα όπως τη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών, την παρεμπόδιση των κινήσεων και των δραστηριοτήτων τρομοκρατών, την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, καθώς και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης των τρομοκρατών.

2.3.1. Βασικά επιτεύγματα

Κατά τα πρόσφατα έτη θεσπίστηκε σημαντικός αριθμός μέσων για τη βελτίωση της συλλογής και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών καταστολής και των δικαστικών αρχών των κρατών μελών. Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν την οδηγία για τη διατήρηση δεδομένων, την ενσωμάτωση του πλαισίου Prüm στην κοινοτική νομοθεσία και την απόφαση-πλαίσιο για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης διευκόλυνε τη μεταφορά υπόπτων για την τέλεση σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων των τρομοκρατικών πράξεων, μεταξύ των κρατών μελών²¹. Εγκρίθηκε επίσης η πρώτη φάση του ευρωπαϊκού εντάλματος συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων, το οποίο καθιστά ευχερέστερη την συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σε άλλο κράτος μέλος²².

Η λειτουργία της Europol βελτιώθηκε μέσω του νέου νομοθετικού της πλαισίου, ενώ η ενισχύθηκε η συνεργασία της με την Eurojust. Η Europol συνέβαλε ουσιαστικά στην υλοποίηση πολλών στοιχείων της στρατηγικής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ιδίως χάρη στην ανταλλαγή πληροφοριών και των σχετικών αρχείων εργασίας προς ανάλυση, καθώς και μέσω της ανάπτυξης περισσότερο στρατηγικών μέσων, όπως είναι το ευρωπαϊκή βάση δεδομένων για βομβιστικές επιθέσεις και το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τα εκρηκτικά και τα χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά και πυρηνικά υλικά (CBRN).

Θεσπίστηκαν ορισμένες νομοθετικές διατάξεις με σκοπό την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και συγκεκριμένα η τρίτη οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης καταλόγων συνδεόμενων με την τρομοκρατία προσώπων και οντοτήτων με σκοπό τη δέσμευση των περιουσιακών τους στοιχείων έχει αναθεωρηθεί προκειμένου να διασφαλιστεί η συμφωνία της με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η επανεξέταση αυτή περιλάμβανε, ιδίως, το δικαίωμα αποτελεσματικής αποκατάστασης και τα δικαιώματα άμυνας των ενδιαφερομένων προσώπων και οντοτήτων σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Τέλος, ο κανονισμός 1889/2005²³ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα συμβάλλει στην πρόληψη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω της παρακολούθησης των κινήσεων χρηματικών ποσών στα σύνορα της ΕΕ.

Εκτός της νομοθεσίας, η Επιτροπή θεσπίζει επίσης μέτρα πολιτικής για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης τρομοκρατών, όπως για παράδειγμα μη δεσμευτικών γενικών

²¹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1).

²² Απόφαση πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων προς λήψη αντικειμένων, εγγράφων και δεδομένων για χρήση σε ποινικές διαδικασίες, ΕΕ L 350 της 30.12.2008, σ. 72.

²³ ΕΕ L 309 της 25.11.2005, σ. 9.

κατευθύνσεων για την επίλυση του προβλήματος των ευάλωτων μη κερδοσκοπικών οργανώσεων που χρησιμοποιούνται καταχρηστικά για την χρηματοδότηση τρομοκρατών. Στις αρχές του 2011 αναμένεται να εκδοθεί ανακοίνωση επί του θέματος αυτού.

2.3.2. *Νέες προκλήσεις*

Η σχέση μεταξύ όλων των νέων νομικών μέσων που διέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών, τη διάδρασή τους και τις βέλτιστες πρακτικές για τη χρησιμοποίησή τους, εξετάζονται επί του παρόντος και θα αποτελέσουν αντικείμενο χωριστών ανακοινώσεων. Η πρόκληση θα συνίσταται στη διασφάλιση ότι τα μέσα θα καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες, έτσι ώστε οι αρχές των κρατών μελών να είναι σε θέση να ανταλλάσσουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την πρόληψη και την καταπολέμηση τρομοκρατικών εγκλημάτων, διασφαλίζοντας παράλληλα τον πλήρη σεβασμό του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

→ Τούτο συμπεριλαμβάνει τον ορισμό της ορθής μεθόδου χάραξης ευρωπαϊκής πολιτικής για τη χρησιμοποίηση δεδομένων από τις καταστάσεις επιβατών (PNR) με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση τρομοκρατών, η συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εισήγαγε μια νέα διάταξη (άρθρο 75 ΣΛΕΕ) που μπορεί να αποτελέσει τη νομική βάση για την καθιέρωση ενός πλαισίου για τη λήψη διοικητικών μέτρων, όπως είναι η δέσμευση κονδυλίων ή οικονομικών περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν, ή τα οποία κατέχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ομάδες ή μη κρατικές οντότητες.

Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης την ανάγκη θέσπισης κοινοτικής νομοθεσίας για τις τεχνικές έρευνας που είναι οι πλέον κατάλληλες για τη διερεύνηση και την πρόληψη τρομοκρατικών εγκλημάτων.

→ Το ζήτημα αυτό ενδέχεται να εξεταστεί στο πλαίσιο νομοθετικής πρότασης την οποία η Επιτροπή θα εκπονήσει κατά το 2011 σχετικά με ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις, που βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και καλύπτει όλα τα είδη αποδεικτικών στοιχείων.

Μια τελική πρόκληση στον τομέα αυτό, θα συνίσταται στη διασφάλιση ότι η πολιτική της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας θα βασίζεται σε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία και στις καλύτερες διαθέσιμες αξιολογήσεις σχετικά με τους κινδύνους. Η εν λόγω πρόκληση θα αντιμετωπιστεί εν μέρει με τον κοινό ορισμό μιας μεθόδου ανάλυσης που θα βασίζεται σε κοινές παραμέτρους για τη μελέτη των κινδύνων σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

2.4. **ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ**

Ο εν λόγω τομέας δράσης της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας καλύπτει ζητήματα όπως είναι η ικανότητα αντίδρασης των πολιτών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις μιας τρομοκρατικής επίθεσης, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, η γενική διαχείριση κρίσεων και η βοήθεια στα θύματα της τρομοκρατίας.

2.4.1. *Βασικά επιτεύγματα*

Το βασικό στοιχείο της αντίδρασης την οποία ανέπτυξε η ΕΕ κατά τα πρόσφατα έτη είναι ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ, ο οποίος διασφαλίζει την συντονισμένη απάντηση σε κάθε κρίση, συμπεριλαμβανομένων των τρομοκρατικών επιθέσεων, βασιζόμενος στις

δυνατότητες των κρατών μελών. Επιπλέον, έχουν δημιουργηθεί μηχανισμοί τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ρυθμίσεις της ΕΕ για το συντονισμό σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεις - CCA) και ειδικότερα σε επίπεδο Επιτροπής (το σύστημα ARGUS) για τη συντονισμένη απάντηση σε καταστάσεις κρίσης. Για την πρακτική εφαρμογή των εν λόγω ρυθμίσεων σε όλα τα επίπεδα πραγματοποιούνται τακτικές δοκιμές.

Η Ευροποί επίσης διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της αντιμετώπισης τρομοκρατικών πράξεων, ειδικότερα εφόσον οι εγκληματικές αυτές ενέργειες έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις: ενισχύει τις συντονισμένες αντιδράσεις στις εν λόγω περιπτώσεις μέσω των μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών τους οποίους διαθέτει.

Οι δυνατότητες αντίδρασης των κρατών μελών σε τρομοκρατικές επιθέσεις επανεξετάστηκαν κατά τη δεύτερη φάση αξιολόγησης από ομότιμους ειδικούς. Η τελική έκθεση σχετικά με την πρωτοβουλία αυτή εγκρίθηκε πρόσφατα και περιλαμβάνει συγκεκριμένες συστάσεις βελτίωσης που απευθύνονται στα κράτη μέλη. Οι συστάσεις αυτές αφορούν διαρθρωτικά ζητήματα, τις επικοινωνίες, τη βελτίωση της συνεργασίας και τις επαφές με το κοινό²⁴.

Λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές συνέπειες τις οποίες συνεπάγεται η εξεύρεση χημικών, βιολογικών ή ραδιολογικών/πυρηνικών υλικών (CBRN) από τρομοκράτες, η Επιτροπή κατέβαλε προσπάθειες από το 2006 για τη βελτίωση της ασφάλειας των εν λόγω υλικών. Η Επιτροπή εξέδωσε τον Ιούνιο του 2009 ανακοίνωση και σχέδιο προγράμματος δράσης της ΕΕ στον τομέα των υλικών CBRN, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το Νοέμβριο του 2009. Το σχέδιο δράσης CBRN της ΕΕ συνίσταται στην ανάληψη 130 ειδικών δράσεων στους τομείς της πρόληψης, της ανίχνευσης και της αντίδρασης σε περιστατικά CBRN, ενώ καθορίζει για τα κράτη μέλη και την ΕΕ σαφές θεματολόγιο των εργασιών για τα επερχόμενα έτη²⁵. Σε ό,τι αφορά την προετοιμασία και την αντίδραση, τούτο περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι οι κίνδυνοι CBRN έχουν ληφθεί υπόψη στον προγραμματισμό των παρεμβάσεων επείγουσας ανάγκης, τη διοργάνωση τακτικών δοκιμών CBRN, την ενίσχυση των αντιμέτρων και τη βελτίωση της ροής των πληροφοριών.

Τα θύματα των τρομοκρατικών επιθέσεων ενισχύονται πάντοτε από την Επιτροπή, η οποία χρηματοδοτεί επίσης δραστηριότητες που αποσκοπούν στη βελτίωση της κατάστασής τους. Κατά τα τελευταία πέντε έτη, έχουν διατεθεί για τη στήριξη θυμάτων της τρομοκρατίας περί τα 5 εκατ. €. Η Επιτροπή χρηματοδοτεί επίσης ένα δίκτυο ενώσεων θυμάτων της τρομοκρατίας. Βασικός σκοπός του δικτύου αυτού είναι η προώθηση της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ ενώσεων θυμάτων της τρομοκρατίας και η ενίσχυση της εκπροσώπησης των συμφερόντων των θυμάτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.4.2. *Νέες προκλήσεις*

Η αξιολόγηση της σχετικής με την πολιτική προστασία πολιτικής της ΕΕ βρίσκεται σε εξέλιξη και από τα αποτελέσματά της θα προκύψουν οι απαραίτητες προς λήψη ενέργειες. Η Επιτροπή αναζητεί επίσης τρόπους για την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η προξενική προστασία, ιδίως σε περιόδους κρίσης και, προς το σκοπό αυτό, θα εκδώσει ανακοίνωση το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους.

→ Ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει η ΕΕ στο πλαίσιο της διαχείρισης κρίσεων και καταστροφών θα πρέπει να εξελιχθεί περαιτέρω, ιδίως μέσω της ανάπτυξης της ικανότητας

²⁴ Έγγρ. 8568/10.

²⁵ Έγγρ. 15505/1/09.

ταχείας αντίδρασης της ΕΕ με βάση τα υφιστάμενα μέσα για την ανθρωπιστική βοήθεια και την πολιτική προστασία.

Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης CBRN της ΕΕ αποτελεί προτεραιότητα. Η διάρθρωση της στήριξης της εφαρμογής του εν λόγω σχεδίου δράσης θεσπίστηκε στις αρχές του 2010 και οι σχετικές εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη. Η Επιτροπή θα στηρίξει επίσης τη διαδικασία αυτή απευθύνοντας συγκεκριμένες προσκλήσεις για την υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού προγράμματος που έχει καταρτιστεί για την ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

Στο σχέδιο δράσης για την υλοποίηση του προγράμματος της Στοκχόλμης επισημαίνεται ότι κατά το 2011 θα υποβληθεί από την Επιτροπή νομοθετική πρόταση για τη δημιουργία ενός πλήρους μέσου για την προστασία των θυμάτων, και ιδίως των θυμάτων της τρομοκρατίας.

→ Ένα σημαντικό νέο στοιχείο είναι η ρήτρα αλληλεγγύης, που θεσπίστηκε στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 222). Οι διατάξεις εφαρμογής του εν λόγω υποχρεωτικού μηχανισμού θα πρέπει να θεσπιστούν σύντομα.

2.5. Οριζόντια ζητήματα

Εκτός από τους τέσσερις τομείς της αντιτρομοκρατικής στρατηγικής του 2005, πολλά οριζόντια ζητήματα είναι σημαντικά για την υλοποίηση της στρατηγικής. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τη συνεργασία με εξωτερικούς εταίρους στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, καθώς και τη χρηματοδότηση.

2.5.1. Σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου βρίσκονται στο επίκεντρο της προσέγγισης της ΕΕ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Τα μέτρα για την καταπολέμηση αυτής της μάστιγας πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται εντός του πλαισίου του πλήρους σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η ΕΕ πρέπει να είναι υποδειγματική στον τομέα αυτό και ο χάρτης της ΕΕ για τα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να αποτελεί την πυξίδα για όλες τις πολιτικές της Ένωσης. Δεν πρόκειται απλώς και μόνο για μια νομική απαίτηση αλλά αποτελεί επίσης βασική προϋπόθεση για την προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εθνικών αρχών και την εμπιστοσύνη στο ευρύ κοινό. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεσμεύεται να διασφαλίσει ότι στο πλαίσιο όλων των χρησιμοποιούμενων μέσων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας θα γίνονται πλήρως σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ειδικότερα, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η ανταλλαγή πληροφοριών για αντιτρομοκρατικούς σκοπούς θα είναι σύμφωνη με τα δικαιώματα που αναφέρονται στο χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και τη νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα αυτό. Επιπλέον, η Επιτροπή δεσμεύεται να διασφαλίσει ότι στις πολιτικές της θα προωθούνται η ενσωμάτωση και η συμμετοχή και ότι δεν θα γίνονται διακρίσεις σε βάρος οποιασδήποτε κοινωνικής ομάδας.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σκόπιμο να αναφερθεί μια έκθεση την οποία συνέταξε η Επιτροπή το 2009 και η οποία περιλαμβάνει σύνθεση των απαντήσεων των κρατών μελών σε ερωτηματολόγιο σχετικά με το ποινικό δίκαιο, το διοικητικό δίκαιο/το δικονομικό δίκαιο και τα θεμελιώδη δικαιώματα στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας²⁶. Είναι σημαντικό να παρακολουθείται η εξέλιξη της κατάστασης στα κράτη μέλη,

²⁶ SEC(2009) 225 της 19ης Φεβρουαρίου 2009.

συμπεριλαμβανομένων των προσφυγών εναντίον αντιτρομοκρατικών μέτρων ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, και να εξάγονται συμπεράσματα για τη βιώσιμη χάραξη πολιτικής στον τομέα αυτό, σε επίπεδο ΕΕ.

→ Θα πρέπει να διασφαλιστεί κατά προτεραιότητα ότι οποιεσδήποτε νομοθετικές πράξεις και ενέργειες της ΕΕ στον τομέα αυτό θα συμφωνούν πλήρως με τον χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών διατάξεων εφαρμογής που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη.

2.5.2. Διεθνής συνεργασία και εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες

Μετά από τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 2001, πολλές προσπάθειες έχουν επικεντρωθεί στη δημιουργία του νομικού και πολιτικού πλαισίου που απαιτείται για την ενίσχυση της συνεργασίας με τους εξωτερικούς εταίρους στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Οι προσπάθειες αυτές περιλάμβαναν ενέργειες μέσω διεθνών οργανισμών και φορέων, όπως είναι τα Ηνωμένα Έθνη και η ομάδα των G8, καθώς και την ανάπτυξη στενών εταιρικών σχέσεων με πολλές τρίτες χώρες και ιδίως με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν αναπτύξει τη δική τους παγκόσμια αντιτρομοκρατική στρατηγική, η οποία εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση το Σεπτέμβριο του 2006. Αντιτρομοκρατικές πρωτοβουλίες έχουν επίσης αναληφθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΟΣΑ. Η ομάδα των G8 ήταν επίσης δραστήρια στον τομέα αυτό, ιδίως μέσω της ομάδας της Ρώμη/Λυών και της ομάδας αντιτρομοκρατικής δράσης.

Υπάρχουν επίσης δεσμοί μεταξύ των πολιτικών που έχουν διαμορφωθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την εσωτερική ασφάλεια, καθώς και οι διεθνείς διαστάσεις τους. Για παράδειγμα, το σχέδιο δράσης CBRN της ΕΕ συνδέεται με τις προσπάθειες που καταβάλλονται παγκοσμίως για την καταπολέμηση της εξάπλωσης των όπλων μαζικής καταστροφής. Υπάρχουν επίσης ιδιαίτεροι στενοί δεσμοί μεταξύ του σχεδίου δράσης και της διεθνούς πρωτοβουλίας για την καταπολέμηση της πυρηνικής τρομοκρατίας. Επιπλέον, η λειτουργία του καθεστώτος ελέγχου των εξαγωγών της ΕΕ όσον αφορά τα προϊόντα διπλής χρήσης συμβάλλει σημαντικά στον περιορισμό της πρόσβασης κρατικών και μη κρατικών φορέων σε υλικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή χημικών, βιολογικών ή πυρηνικών όπλων. Η Επιτροπή οδηγεί τις εξελίξεις στον τομέα αυτό.

Η σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες κατέχει ιδιαίτερη θέση στις προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Κατά το 2009 και το 2010 εγκρίθηκαν πολλές κοινές δηλώσεις και ιδίως η κοινή δήλωση ΕΕ-ΗΠΑ για το κλείσιμο του κέντρου κρατούμενων στον κόλπο του Γκουαντανάμο και τη μελλοντική αντιτρομοκρατική συνεργασία, η δήλωση ΕΕ-ΗΠΑ για την ενίσχυση της διατλαντικής συνεργασίας στον τομέα της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας, η κοινή δήλωση του Τολέδο για την αεροπορική ασφάλεια και μια δήλωση ΕΕ-ΗΠΑ του 2010 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Συνήφθησαν επίσης πολλές σημαντικές συμφωνίες με τις ΗΠΑ. Περιλαμβάνουν δύο συμφωνίες συνεργασίας με την Europol, μία συμφωνία συνεργασίας με την Eurojust και μια συμφωνία για τα δεδομένα από τις καταστάσεις επιβατών (PNR). Μία συμφωνία για το πρόγραμμα ανίχνευσης της χρηματοδότησης τρομοκρατών (TFTP) πρόσφατα οριστικοποιήθηκε. Όλες οι εν λόγω συμφωνίες είχαν ως στόχο να διασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες που απαιτούνται για την πρόληψη της τρομοκρατίας διατίθενται στις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου σύμφωνα με τις νομικές απαιτήσεις της ΕΕ. Έχουν επίσης υπογραφεί συμφωνίες για τη διαβίβαση δεδομένων PNR με τον Καναδά και την Αυστραλία.

Σε επίπεδο εμπειρογνομώνων, επίσης, έχουν ληφθεί πολλά συγκεκριμένα μέτρα με σκοπό τη βελτίωση της πρακτικής συνεργασίας με τους εταίρους μας σε αντιτρομοκρατικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένου ενός σεμιναρίου εμπειρογνομώνων ΕΕ-ΗΠΑ σχετικά με την ασφάλεια των εκρηκτικών, στα τέλη του 2008. Έκτοτε, διοργανώθηκαν το 2010 σεμινάρια εμπειρογνομώνων ΕΕ-ΗΠΑ για τα εκρηκτικά, την προστασία υποδομών ζωτικής σημασίας και την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού. Τέλος, η αντιτρομοκρατική συνεργασία ΕΕ-ΗΠΑ υλοποιείται επίσης επιτόπου σε πολλές τρίτες χώρες και σε διεθνή φόρα, όπως είναι τα Ηνωμένα Έθνη.

→ Η βασική πρόκληση θα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη των διαύλων και μηχανισμών συνεργασίας με εξωτερικούς εταίρους και ιδίως τις ΗΠΑ, που θα διευκολύνουν την ΕΕ να συνεργαστεί με τους εταίρους της αποτελεσματικότερα και περισσότερο διαρθρωμένα, τόσο σε επίπεδο στρατηγικής όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Η εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία δεν θα πρέπει απλώς και μόνο να επικεντρώνεται σε πτυχές εσωτερικής ασφάλειας, αλλά και στις τρίτες χώρες και τις περιφέρειες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο με τις κοινές προτεραιότητες στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατικής απειλής, όπως στο Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Ιράκ, την Υεμένη, τη Σομαλία ή την περιοχή του Σαχέλ. Οι οργανισμοί της ΕΕ και ιδίως η Europol και η Eurojust, θα πρέπει να εξακολουθήσουν να συνεργάζονται στενά με εξωτερικούς εταίρους προκειμένου να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία της Ένωσης.

Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να βασίζονται στις έρευνες σχετικά με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των εν λόγω χωρών, έτσι ώστε να τονίζονται η πιθανή προέλευση της ριζοσπαστικοποίησης ή της στρατολόγησης τρομοκρατών, καθώς και οι εσωτερικές δυνατότητες απόκρισης. Θα πρέπει επίσης να βασίζονται στα θεμελιώδη δικαιώματα για τη διεξαγωγή διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους εταίρους.

2.5.3. Χρηματοδότηση

Η χρηματοδότηση αποδεικνύεται όλο και περισσότερο ότι αποτελεί σημαντική συνιστώσα της στήριξης τόσο των πολιτικών της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όσο και των προσπαθειών των κρατών μελών. Σε ό,τι αφορά τις δράσεις εντός της ΕΕ, η εν λόγω χρηματοδότηση έχει παρασχεθεί μέσω του γενικού προγράμματος για την ασφάλεια και την προστασία των ελευθεριών, το οποίο περιλαμβάνει το ειδικό πρόγραμμα πρόληψης, ετοιμότητας και διαχείρισης των συνεπειών της τρομοκρατίας και άλλων κινδύνων που συνδέονται με την ασφάλεια, καθώς και το πρόγραμμα πρόληψης και καταπολέμησης του εγκλήματος²⁷. Κατά την περίοδο 2007-2013, διατέθηκε συνολικά ποσό ύψους 745 εκατ. € για την στήριξη πολιτικών με σκοπό την αναχαίτιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος. Από τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτήθηκαν δεκάδες σχέδια για την προώθηση της υλοποίησης της αντιτρομοκρατικής στρατηγικής της Ένωσης, ενώ ο αριθμός των αιτήσεων αυξάνεται διαρκώς.

→ Η Επιτροπή θα υποβάλλει προτάσεις όσον αφορά τη χρηματοδότηση για την μετά το 2013 περίοδο στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και θα εξετάσει τη σκοπιμότητα της σύστασης Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας.

Όσον αφορά τις εξωτερικές δράσεις, ο μηχανισμός σταθερότητας δημιουργήθηκε το 2006 με σκοπό να παράσχει στην ΕΕ ένα στρατηγικό μέσο για την αντιμετώπιση πολλών παγκόσμιων

²⁷ ΕΕ L 58 της 24.02.2007, σ. 1.

προκλήσεων όσον αφορά την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης των διεθνικών δικτύων τρομοκρατών. Το 2010 διατέθηκε για τη σχετική με την ασφάλεια συνεργασία σε πολλές περιφέρειες στις οποίες αυξήθηκε η τρομοκρατική απειλή, ποσό ύψους έως 22 εκατ. €.

3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Η αξιολόγηση των βασικών επιτευγμάτων που εκτίθενται στην παρούσα ανακοίνωση καταδεικνύει ότι απομένει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες κατά τα προσεχή έτη, ιδίως στους τομείς της πρόληψης της τρομοκρατίας και της προστασίας του πληθυσμού της ΕΕ από πιθανές επιθέσεις και τις συνέπειές τους. Στους τομείς αυτούς θα πρέπει να επικεντρωθούν οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή θα διερευνήσει λεπτομερέστερα τις προκλήσεις στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής για την εσωτερική ασφάλεια που θα αποτελέσει αντικείμενο ανακοίνωσης που εκπονείται επί του παρόντος για τη στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας.

Η στρατηγική 2005 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας απέδειξε την αξία της συγκεντρώνοντας και ενθαρρύνοντας ένα ευρύ φάσμα δράσεων και μέσων που έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε επίπεδο ΕΕ. Τα οφέλη που προκύπτουν από την εν λόγω συνολική στρατηγική συνίστανται στο ότι επέτρεψαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση να αναπτύξει μια συστηματικότερη και λιγότερο περιστασιακή πολιτική. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης επιβεβαίωσε πρόσφατα την σπουδαιότητα της εν λόγω στρατηγικής. Εντούτοις, όπως επισημαίνεται στο σχέδιο δράσης για την υλοποίηση του προγράμματος της Στοκχόλμης, το νέο θεσμικό πλαίσιο προσφέρει στην Ένωση μια μοναδική ευκαιρία να ενισχύσει τη διάδραση μεταξύ των διαφόρων μέσων της για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, καθώς και μεταξύ της εσωτερικής και της εξωτερικής διάστασης. Παρά το γεγονός ότι η καταλληλότητα της στρατηγικής και των βασικών μεθόδων της δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση, θα πρέπει πλέον να γίνει ένα βήμα εμπρός και να εξεταστούν τόσο η υλοποίηση της στρατηγικής σε εθνική κλίμακα, όσο και οι τρόποι για τη διασφάλιση ότι η στρατηγική θα εξακολουθήσει να είναι επίκαιρη και σύμφωνη με τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα αυτό. Η νέα θεσμική διάρθρωση που δημιουργήθηκε βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη στο πλαίσιο των εν λόγω προσπαθειών.

Για τη στήριξη του έργου αυτού, η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια μελέτη για τη λεπτομερέστερη αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών και προτεραιοτήτων, τα δε αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης θα διατεθούν εγκαίρως για την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος της Στοκχόλμης. Τούτο είναι σημαντικό προκειμένου να ενισχυθούν όλοι οι βασικοί συντελεστές σε επίπεδο ΕΕ, δηλαδή το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή, έχοντας κοινό όραμα και αντίληψη για τις μελλοντικές προτεραιότητες στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

***